

DEBATT

NILS LEWAN:

Moderater och miljöfrågor

Med stigande förvåning, för att ej säga förtvivlan, följer man moderata ställningstaganden i miljöfrågor av de mest skilda slag.

ScanLink är inget problem. En bilbro över Öresund är inget att tveka om. Förslaget om en motorvägstriangel i södra Sverige möter inte något motstånd. Mastodontbygget vid Triangeln i Malmö, som man i opposition häftigt motsatte sig, blir helt plötsligt en bekymmersfri fråga. Utpressningen från SAAB att få bygga bilfabrik på Kockumsområdet invid Malmö centrum står man inte emot. I grannstaden Lund avser landstinget riva en monumental seminariebyggnad från 1910-talet, utan den bittersta förståelse om dess värde i stadsmiljön.

Givetvis kan man säga – och många gör det – att det här är väl inte mycket att orda om, inget att ta strid för. Men då har man inte förstått mycket. Dvs man har kanske förstånd på kortsiktig ekonomi och stundens effektivitet, fast man på andra plan saknar kontakt med verkligheten.

Får jag från lundensisk horisont beröra detta en smula, utan att besvara läsaren med alltför många sydsvenska detaljfrågor? I korthetens intresse vill jag då koncentrera mig på vad jag tror man glömmer, förbiser eller medvetet försöker se bort från.

Man inser ej betydelsen av symbolvärden, trots att en enkel själ kunde tro att just moderater borde förstå sådant. Den ständigt hastigare förändringen av vår omgivning går numera i ett tempo, som alls ej svarar mot människolivets längd. Hemlösheten blir allt större, och en växande debatt i stadsmiljöfrågor hänger upp sig på snart sagt varje rivningsob-

jekt. Politiker och andra förståsigpåare kan, med större eller mindre rätt, påstå att just den byggnaden eller den miljön faktiskt inte är mycket att försvara eller vara rädd om. Däremot tycks de ej inse det som den enkle medborgaren redan förstått, nämligen att det är summan av förändringarna som blir olidlig, inte den enskilda händelsen. Därmed kan det också finnas anledning att låta varje objekt fungera som symbol.

Idén att riva seminariet i Lund blir därmed symbol för landstingspolitikernas totala oförståelse för miljön – med rätt eller orätt men likväl. Bilbron över Sundet kommer på motsvarande sätt att symbolisera en vidare marsch in i bil-samhället, oavsett de kostnader som kommer på notan i det längre perspektivet.

Man förstår ej miljöaspekternas överordnade betydelse – eller vill ej förstå det. Ändå har vi redan fått så många tillräckligt tydliga signaler om att det står illa till med vår miljö, att flertalet människor är ytterst oroade. Till dessa signaler räknar jag då inte Tjernobyltragedin, Rhenkatastrofen eller liknande fruktansvärda men likväl snarast akuta händelser. Trots allt är det andra förlopp som på sikt oroar mycket mer, såsom nedfall av svavel och kväve, skogs- och havsdöd, ozonskiktets nedbrytning, hudcancer etc. Värst är, att vi i sådana fall inte vet hur lång bromssträcka är eller ens om vi redan passerat den punkt efter vilken ingen bromsning hjälper.

Så betraktat blir ScanLink eller Öresundsbron långt mer än symboler. Då illustrerar de beslutens felaktiga förutsättningar. Ingendera är i första hand vare sig trafikproblem eller symboler –

utan överlevnadsfrågor. Det är med andra ord mycket hög tid att inse, att miljöaspekterna är av en överordnad karaktär och inte utbytbara med andra argument.

En enda remissinstans har gått emot SAAB-fabriken i Malmö centrum, utropar den sydsåkanska avisan med triumf i stämman. Men, det är Naturvårdsverket, och vad säger att inte dess bedömning är mer värd än alla andra tillsammans?

Man glömmer de ännu okända "miljöbomberna". För vart år lär vi känna ytterligare miljöproblem. Många av dem är av sådan karaktär, att vetenskapsmännen tvekar om möjligheterna att kunna rätta till det hela; det vore önskvärt att minska freonutsläppen till noll, säger meteorologiprofessorn Henning Rodhe, fast han finner det "realistiskt", politiskt alltså. Just med tanke på ännu okända miljöbomber kunde man tycka det vore självklart att med full kraft söka rå på åtminstone dem vi redan känner tillräckligt. Detta för att ha en så ekologiskt stark position som möjligt inför en alltmer oroande framtid. Politikerna borde ta ledningen här, inte förskrämt ligga i den vetenskapliga och allmänna opinionens kölvatten.

Man förstår ej människors oro, eftersom man har för lite kontakt med verkliga gräsrötter. Man träffar sina politiska och ekonomiska likar i samhällets beslutsskikt, men till samtal med "Svensson" räcker inte tiden. Förstår man inte orsakerna till människors oro, inriktar

man sina motdrag åt fel håll. Man försöker lugna de oroliga istället för att ta itu med orsakerna till oron. Inte underligt då, att misstron stiger mot politikerna och vissa isynnerhet.

Bland dessa vissa befinner sig en rad moderata förstaplansfigurer. Det kommer att skada dem, och det får de stå ut med. Det kommer att skada partiet, och det kanske är lite bekymmersamt. Det kommer att lända till skada för land och folk, och det är givetvis det allvarliga.

Idag finns det dess värre inte mycket, som pekar på att beteckningen betongparti för moderaterna skulle vara speciellt orättvis. Antingen måste det till en allvarlig skärpning eller kommer allt fler för framtiden och överlevnaden oroliga människor att vända partiet ryggen. Det kan bli smärtsamt för många, som uppskattar partiets hållning i andra viktiga frågor. Men här gäller det överlevnaden, och då är det bara naturligt, att andra intresseområden uppfattas som mindre betydelsefulla. När ska detta gå upp för ledande moderater?

Att döma av den politik som förs fram i rike, landsting och kommuner är miljömedvetandet svagt bland våra representanter. Insikten om miljöfrågornas överordnade karaktär förefaller om möjligt ännu svagare. Inte kan det väl enbart vara fråga om oförmåga att föra ut "det moderata miljöbudskapet", så som bland annat tidningen Medborgaren sökt tolka situationen?